

כבר בשנים הראשונות לעליה על הקרקע ניסה המשק, ביזמת החברות, לגדל ירקות בתנאי בעל. למרות כל הרצון הטוב והמסירות הרבה, לא הצליח הנסיון בעיקר בגלל חוסר מים להשקייה וחוסר ידיעה בגידול ירקות.

בשנת 1933, משהגיעו מספר חברים מהעליה הגרמנית, אשר היו ירקנים מקצועיים ובאופן מיוחד עם גילוי המים באותה שנה, חל מיפנה בשטח זה.

עם בואי ליגור בשנת 1933 הקיף גן הירק עשרה דונמים שהניבו פרי יפה. את הסיוור הראשון שלי במשק עשיתי בלויית בת-שבע חייקין ז"ל. באתי ליגור לאחר שנתיים עבודה בגן הירק של בית-אלפא, שם הכניסוני החברים לכל העבודות הקשורות בגידול ירקות. בת-שבע גוללה לפני חזון גידולו המהיר של המשק ושל העיר חיפה, וחיוניותו של גן-ירק גדול כמקום לקליטת עליה וכן לסיפוק מזון חשוב לחברים, ונוסף לזה לנצל מבחינה כלכלית את קירבת העיר.

23 דונם היתה ההתחלה הצנועה של גן-הירק שבהתפתחותו הגיע ל-250—300 דונם. מעט המים שהוקצבו לנו מבאר "א" נוצלו במלואם. ההשקייה היתה בתלמים, אשר דרשה התמחות וידיעה רבה, בייחוד כשהיינו צריכים להשקות בלילה. ברבות הימים למדו את המלאכה רוב עובדי גן הירק.

הדחיפה להתפתחות הגן נתנה כריית באר "ב". באר זו שפעה 300 קוב לשעה ואיפשרה לנו להגדיל את שטח הגן ל-300 דונם. העבודה היתה קשה. רוב העובדים בענף היו בחורות, הבחורים בקושי הגיעו לשליש. מנינו אז כ-20 עובדים קבועים. רק החריש היסודי נעשה ע"י טרקטורים. כל יתר העיבודים: הובלת זבל, פתיחת תלמים וקלטורים — בעזרת בהמות-עבודה. העישובים, אסיף פרי — על טהרת עבודת ידיים, בהעמסת פרי על העגלות ומהעגלות למכוניות-משא שותפו הבחורות בשויון זכויות מלא.

מזון טוב מייצר הירקן, אך גידול ירקות גורם להרבה צרות. הגידולים, הן השרשיים והן העל-קרקעיים, רגישים מאד למחלות ומזיקים והם עלולים להשמד תוך זמן קצר מאד. להרבה מרץ, יוזמה ומסירות זקוק הירקן עד אשר הוא מצליח לגדל עגבניות, מלפפונים, תפודים או גזר וכרוב. בייחוד סובלים הגידולים מעודף רטיבות, ואנו התברכנו במשקעים רבים בחורף. התפורנו על כל המדרונים שברשותנו: בחרתיה, עבר הקישון ובין ההר והקישון. עיבדנו שטחים אלה עיבוד מתאים ועברנו למחזור זרעים שיטתי, וכך השגנו רציפות בהספקת ירקות לשוק ולמשק.

לשיא התפתחותו של הגן הגענו בשנים 45—1946, כאשר עיבדנו 300 דונם והקבוצה היתה מגובשת. העובדים רכשו נסיון וידעו כיצד לגדל ירקות בכל עונה. אלא שעם פרוץ המאבק, מלחמת הקוממיות ועם קום המדינה, שטחי הגן התחילו להצטמצם. מדי שנה הוברר שאדמותינו אינן הכי-מתאימות לגידול ירקות ולאט לאט החלה פרשת היסול הענף, עד שחוסל כליל בשנת 1960.

עומדים אנו לפני הגברת העליה ואני מקוה שעוד נחזור לגן, כשברשותנו ידע ונסיון ונוכל לגדל את הירקות המתאימים לאקלים ולקרקע שלנו, וכן לנצל את הנסיון שנרכש בעיבוד גני הירק במכונות חקלאיות שונות.